

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ

ΠΟΥ ΕΚΛΑΨΕ ΣΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Είναι τὸ πεπρωμένο
ποῦ δίνει τὰ χαρτιά.
Ἐμεῖς μόνο παίζομε.

Ὁ ἴδιος δὲν ἤξευρε διατι ἔκλαιεν. Ἦταν μιὰ παρόξενη ἀποκάλυψις γι' αὐτόν. Δὲν εἶχε κλάψει ποτέ. Καὶ ὅμως δὲν τοῦ ἀπέλειπε ποτέ ὁ πόνος, τὴ ζωὴ ἔτσι γλυκειὰ δὲν τὴν εἶχε πολὺ γνωρίζει.

Εἶχε ζήσει τὰ τριάντα χρόνια. Ἐ! θὰ ἠμποροῦσε νὰ πῆ κανεὶς πῶς ἦταν ὀλάκερα τριάντα φτωχά, μικρὰ χρόνια ἀνησυχίας, ἓνα χροῖμα σκέψεων καὶ ὄνειροπολημάτων. Νά, τέλος, μιὰ φορὰ ποῦ ἐννοιωθε τὴν πλημμύρα τῶν δακρύων στὰ μάτια.

Καὶ ἔκλαψε πολὺ. Βέβαια δὲν ἦταν ἡ ἀφορμὴ τῆς στιγμῆς ποῦ τοῦ ἀπεκάλυπτεν αὐτὸ τὸ μυστικό. Ἄλλες ἀφορμὲς, βαθύτερες, πικρότερες ἀφορμὲς γιὰ δάκρυα εἶχε ζήσει χωρὶς νὰ κλάψῃ. Ὁ ἀδερφοῦλης μὰς βοισκόταν ἐμπρὸς σὲ νέο μυστήριο. Μὲ σταθερὴ ματιὰ ἐβεβαιώθη πῶς δὲν ἦταν πειὰ στὸ ἴδιο φῶς. Ἐννοίωσε πῶς δὲν ἔκλαιγε γιὰ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι σάλευε ἐκείνη τὴ στιγμὴ γύρω του. Ποιὰ φοβερὴ δυστυχία τὸν εἶχεν εὔρει! Ποιὸ καινούργιο βαρὺ χρέος τὸν ἔσυρε πρὸς ἄγνωστο σκοπό... Ἐμάντενε πειὰ ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦταν ἐαυτός του, ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦταν καὶ γι' αὐτόν κόσμος. Ἐτσι ἐμάντενε. Μέσα του συνέβαινε μιὰ νέα ἱστορία.

Καθὼς εἰς ἀνοικτὸν κάμπον παίρνουν φωτιά μιὰ μὲ τὴν ἄλλη ἢ βραγιὰς ἀπροφύλακτῶν σπαρτῶν, ἔτσι μέσα του μυστικὴ πνοὴ ἐφούντωνε φωτιά στὴ φωτιά γύρω τοιγύρω στὰ τριάντα χρόνια τῆς ζωῆς του καὶ ἦταν τὸ κλάμμα του ἡ φλόγα μιὰς ἀνθρώπινης φωτιάς. Στὸ θρηῖνο του αἰσθανόταν τότε νὰ παίρνῃ ἡ ὁρμὴ του σκληρὴ, ἀκατανίκητη ὥρμη, φιλικὰ ἔσκυβε στὴ συντριβὴ του, ὁ ἴδιος νὰ γίνῃ ἐμπρηστής τοῦ ἑαυτοῦ του, ξεχώριζεν ἔτσι μιὰ θέλησι σ' αὐτό. Ἐκλαπεν τὴ νύχτα ἐκείνη τὴ θανάσιμη σιγὴ τόσων χρόνων. Καὶ δὲν ἀποζήτησε παρηγορία. Τὶ θὰ ἦταν τοῦτο γιὰ τὸ ἀδερφοῦλη; Δὲν τὸ ἐσκέφθη. Κι' οὔτε κ' ἂν ἐθυμῆθη πειὰ γιατί ἔκλαψε, πῶς ἔκλαψε. Στὴν κάμαρά του δὲν ζοῦσε πειὰ τίποτε ποῦ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσει τὰ προτινά. Τὸν εἶχαν ἀφήσει πρόσωπα καὶ ὄρες. Μιὰ νέα θέσι ἀντιμετώπιζε τότε. Τὸ νέο μαρτύριο. Ὑστερα ἀπὸ τὴ ζωὴ τριάντα χρόνων εἶχε κλάψει ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος — καὶ εἶχε κλάψει γιὰ ὅλα. Γιὰ ὅλα ποῦ εἶχε φαντασθῆ καλύτερα. Γιὰ ὅλα ποῦ τοῦ εἶχαν ζητήσει κατὰ καιροῦς τὸν πειδ μικρὸ θησαυρὸ τῆς καρδιάς του : τὴν ἀγάπη του.

— Κι' ὅμως, ἐσκέφθη, ὄλ' αὐτὰ τὰ ἔπαιρνα μὲ τὴν ἐντύπωσι κάποιας δημοσιογραφικότητος. Τὰ ἔπαιρνα μοντέλα — χωρὶς ἐγὼ νὰ εἶμαι ὁ δημιουργός. Ἦμουν ἓνας πλούσιος ποῦ εἶχεν ἀνάγκη μιὰς εἰδικῆς ὑπηρεσίας νὰ τοῦ θυμῆξη τὰ πειδ ἱερά, ἀπαράβατα καθήκοντά του. Νά, ποιὰ ἦταν ἡ σωστὴ ἀλήθεια! Τότε ἡ βροχὴ μὲ τὴν πλημμύρα τῆς ξανοίγει ὀρέματα ποῦ χύνονται εἰς ἔρημον... Τὸ πειδ μεγάλο κακὸ δὲν εἶναι ὁ πνιγμός, εἶναι ποῦ μάταια ποτίζεται τόση

ἔρημιά. Ποιὸς θὰ σταθῆ, ποιὸς θὰ διαβῆ, ποιὸς δὲν θὰ σβύσῃ ;
Εἶναι σκληρὸ νὰ πρωτοζλαίῃ κανεὶς στὰ τριάντα του χρόνια.

—*—

Ἦταν μιὰ φορὰ κάποιος φτωχὸς ἄνθρωπος μὲ ὑπερήφανη καρδιά. Ὁ πειδὸ τρυφερός του στοχασμὸς ἦταν νὰ κάμῃ εὐτυχησμένη τὴ γυναῖκα του. Ἔτσι εἶχε πειδὸν ἑαυτὸ του. Ἦταν ἡ πειδὸ ἀκριβὴ ὑπόσχεσις ποῦ εἶχε δώσῃ στὸν ἔρωτά του. Μὲ τὴν καλωσύνη του ἤθελε νὰ ξεγελᾷσῃ πολλὰς ἀδυναμίεσ. Κ' ἂν ὄχι ὁ ἴδιος, ὅμως ἡ γυναῖκα του, ἂ! τὴ εὐδαιμονία, νὰ χαρῆ τὴ λάμπρῃ καὶ τὸ φῶς τῆς ζωῆς: τὸ χᾶδι τοῦ βελούδου, τοῦ μεταξιοῦ, τὴ γοητεία τῆς σπάνιας πέτρας. Πῶς ἄλλως ἢ γυναῖκα θὰ λησμονοῦσε τὴ ματαιοδοξία ;

Πῶς λοιπόν, φτωχὸς ἄνθρωπε, δὲν ἠμπόρεσες ν' ἀποφύγῃς τὴ βαθεῖα λύπη τῆς γυναίκου ποῦ ἀγαποῦσες, τὸ βράδυ ποῦ τὴν εἶδες ἔμπροσθ' στὸν καθρέφτη νὰ ταιριάζῃ ἐπάνω της τὸ παλῆδ ποικαμισάκι μὲ τόση ὑπομονή, μὲ τόση πιερὴ σιωπὴ—τί λυπηρὸ ποῦ ἦταν, τὸ στενὸ γιακαδάκι, μὲ τὴ στενὴ βελουδένια κορδέλα στερεωμένη μὲ μιὰ κοινὴ ἄσπρη καρφίτσα. Ἡ ζωὴ εἶχε ξασπρίσῃ. Τί περασμένη μὸδα ... Τὸ καπέλλο τῆς γυναίκου ποῦ ἀγαποῦσες ἦταν τὸ μόνο ἐκείνη τὴ σαζὸν ποῦ ἐθύμιζε τὰ παλῆδ μοντέλα. Ἦταν τὸ καπέλλο ποῦ εἶχε ὅταν πρωτοῦλθε κοντὰ σου. Εἶχε γίνῃ ἀδύνατο νὰ τὸ ἀλλάξετε, καλὲ ἄνθρωπε. Ἀλήθεια, ἡ γυναῖκα σου ἐχάρηκε τόσο λίγο. Πέρασε τὴ ζωὴ στὸ σπῆτι, μιὰ μικρὴ ὀμίλια μαζὶ σου, πιερραμένη, εὐγενική, καρτερική. Πιστὴ χωρὶς παράπονο.

Ἡ γυναῖκα τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου πέθανε. Ποιὸς ξέρει ... Εἶχε τόσο λυπηθῆ. Εἶχε περισσότερο γελασθῆ γιὰ τὰ πειδὸ ἀσήμαντα πράγματα.

Καὶ τότε ἡ πόλις εἶδε τὴν παράξενη κηδεῖα.

Ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου ξεκίνησε μεγαλόπρεπη σειρὰ ἀπὸ ἀμάξια, ὅλος ὁ κληρὸς μπροστὰ μὲ τὰ καινούργια ἐξαπτέρυγα. Ἀκολουθοῦσε ἡ πειδὸ πλούσια, φαντακερὴ νεκροφόρος, τὴν ἔσυραν ἄλογα στὴ σειρὰ μαυροκτυμένα, ἄνθρωποι μὲ ἐπίσημο ἔνδυμα καὶ θλίψη εἶχαν πληρωθῆ νὰ ὀδηγοῦν τὴν πομπήν.

Πίσω ἀπὸ τὸ φέρετρο τῆς γυναίκου ποῦ εἶχεν ἀγαπηθῆ, ἀκολουθοῦσε σκυφτός, φτωχός, ρακένδυτος, ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶχε μιὰ φορὰ ὑποσχεθῆ ἁμπερὴ ζωὴ στὸν ἔρωτά του. Οὔτε κἂν πένθιμον ἔνδυμα, ὁ θλιμμένος. Καὶ γύρω του ἄλλοι φτωχοί, πειδὸ φτωχοὶ ἀκόμη, ἐσύροντο οἱ γνώριμοι τῆς νεκρῆς, ποῦ ἐδιάβαινε τοὺς δρόμους, ποῦ δὲ χάρηκε, γιὰ τελευταῖα φορὰ μὲ τέτοια ἀμείλικτη μεγαλοπρέπεια,—ἡ πεθαμένη ποῦ δὲν εἶχε ζήσει.

Μένει πάντα μιὰ στιγμὴ νὰ ἱκανοποιῦμε τὶς ἐλπίδες μας, ν' ἀποδίδωμεν ὅλα ὅσα ἄθελα ἀγορηθήκαμε, νὰ ξεπληρώνομε τὸ χρέος τῶν καιμῶν μας.

Ὁ ἀδερφοῦλῃς μας τί εἶχεν ἀγορηθῆ στὰ τριάντα του χρόνια, τί εἶχε πῆ στὶς ἐλπίδες του, ποῦ ἔτσι φαντακερὰ τώρα σὲ τέτοιες ἀγοροντικὲς κηδεῖες τίς ἀποχαιροτοῦσε μὲ βασιλικὸς θρήνους ;

—*—

Ἀκόμη ἀπὸ τὰ ταξείδια του δὲν ἀπόμειναν εἰκόνες μὲ ζωή.

Εἶχε γνωρίσει πόλεις καὶ ἀνθρώπους. Ποῖος θὰ τῶλεγε! Ἄνωφέ-
λευτα. Περνοῦσε ἀπὸ τὶς πόλεις τὶς ὥρες ποῦ ἔπρεπε νὰ ζῆ μὲ τοὺς
ἀνθρώπους. Καὶ πῆγαινε στοὺς ἀνθρώπους, τὶς στιγμὲς ποῦ χρω-
στοῦσε νὰ βλέπη μόνο τὶς χώρες.

Κι' ὅλα εἶχαν συμβῆ μάταια λές. Τόρα, χωρὶς ἀνασυνθετικὴ
ἀναγνώρισι, ἔβλεπε πῶς πολλὰ πράγματα ἤρχοντο νὰ τοῦ ἀποκαλυ-
φθοῦν ὡς θαύματα—ἀγχαλὰ κι' ἦταν τὰ μικρὰ καθημερινὰ πράγματα
ποῦ εἶχεν ὁ ἴδιος¹ ζήσει χωρὶς προσοχὴν, χωρὶς ἐπίγνωσι τοῦ μυσ-
τηριώδους ἴσκιου ποῦ ἀκόλουθεῖ κάθε πράξι, κάθε μας διάβημα.
Ἦταν φανερό πῶς τὰ ταξείδια του ἦταν μιὰ στασιμότης, ἢ παρό-
ξενη στασιμότης τῆς ναρκωμένης ἀπὸ τὴν ὄνειροπόλησι ψυχῆς. Δὲν
εἶχεν ἰδιὴ τίποτε. Ὅπου ἔπρεπε νὰ περῶνῶ προῦ, ἦταν βράδυ. Ὅπου
μεσημέρι, ἐκεῖ ξημέρωνε. Ὅπου νύχτα, ἐκεῖ τὸ φῶς κατακόρυφα,
σκληρὰ ἔπερτε κι' ἔκοβε γραμμὲς κι' ἔσπαζε τὸ χροῶμα.

²Ἦταν λυπηρότερο πῶς ὅλ' αὐτὰ εἶχαν περάσει, ποῦ θὰ πῆ,
ἀπαρτήρητα.

Ποῖος τὸ ξέρει. Ὁ ἴδιος δὲν θὰ μπορούσε νὰ δώσει ἀπόκρισι
σὲ τοῦτο. Ἦταν δυστυχισμένος. Τὴν περιπέτειά του τὴν παρακολο-
λουθοῦσε μιὰ τύψη μέσα του, ποῦ τῆς ἀντιστεκόταν σκληρὰ,
πειὸ σκληρὸς ἀπὸ τὴν τύψη αὐτός, θὰ ἐπίστευε κανεὶς πῶς κάποιο
χόρισμα τῆς ὑπάρξεώς του εἶχε πέσει σὲ ἀναισθησία ...

Τὸ μνημονικὸ του τὸν ὀπηρετοῦσε συχνὰ μὲ πολλὴ κακία. Τοῦ
κεντοῦσε μυστικά, μὲ πόση ὀδύνη αὐτὸς τὸ ἐννοοῦθε, τὴν αἴσθησι
τῶν ὄσων εἶχε χάσει. Τί σαραγαμῖός. Τὸ εἶχε χάσει; Κάτι ἀκριβέστε-
ρον· τὸ εἶχεν ὁ ἴδιος ἀφήσει. Δὲν τὸ εἶχεν ὁ ἴδιος ἀντιληφθεῖ. Καθὼς
τὴ ζοῦσε δὲν εἶχε ὑποπτειθῆ τὴν ὑπαρξί παρόμοιας στιγμῆς μὲ βα-
θύτερη οὐσία. Ἀποζητοῦσε τὸ τέλος καὶ φοβόταν τὴν ἐπιστροφή.
³Ἐπασχε κι' ὅταν ἤρχετο κι' ὅταν καθυστεροῦσε ἢ πιστοποιήσις.

⁴Ἦταν καταραμένος ἀλήθεια. Ὁ ἐχθρὸς του δὲν τοῦ ἔδινε τὸ
κτύπημα τοῦ θανάτου. Ἡ δὲν τοῦ εὔρισκε τὸ σημεῖο ποῦ τελείωνεν
ἢ ζωὴ του. Τὸ κτύπημα ἦτο μόνον μιὰ τυραννία. Γιὰ νὰ ζῆ, νὰ
ξαναζῆ, νὰ ξαναρχίξῃ.

— Δὲν θὰ ξαναγαυρίσω, ἔλεγε... Μὰ θὰ φυλάγω ἄγρυπνα
τὴν καινούργια εὐκαιρία. Τὴ φορά τούτη δὲν θὰ χαθῆ, θ' ἀρπάξω
τὸ μυστικὸ, τὴν οὐσία τοῦ Ἐἶνε τῆς στιγμῆς ποῦ θὰ ζήσω.

Διαρκῶς ἔβαινε μὲ ἀνοικτὰ πανιά πρὸς μάχην. Μαῦροι, μικροὶ
θεοὶ μαζῆ του. Οἱ θεοὶ μαζῆ μὲ τὸν πολεμιστὴ ποῦ δὲ νικοῦσε, τί
κακό, — ποῦ δὲν θὰ ἔπερτε ποτέ. Σκληρὴ μοῖρα... Μέσα του οἱ
θάνατοι ἔπαιοναν ζωὴ—Μιὰ παρόξενη ζωὴ. Ἀπὸ τὴν ἦττα του
ἀντλοῦσε θυμὸς καὶ ἔβαινε πρὸς νέες συναντήσεις. Δὲν πίστευε
πειὰ οὔτε στὴ σκληρότητά του. Ἔτσι κι' αὐτὴ τὸν τυραννοῦσε, σὰν
μιὰ μοῖρα νέα στὴ μοῖρα του, ποῦ δὲν τὴν ἔστηνεν αὐτός. Ἡ
σκληρότης του ἦταν μιὰ ἐπανάληψις τῆς ἀδυναμίας του.

Κατὰρα.

Παρήγορη κάποτε θύμησι ἦταν ἓνα φιλικὸ προῖνό. Ἐκεῖ στὸ
γνώριμο χῶμα. Ποῖος θυμᾶται καρὸς καὶ τόπους...

⁵Ἦταν ἓνας δρομὸς γυροτός, ἀπὸ τ' ἀμπέλια ξάσπριζε φιδωτὰ πρὸς στὴ
θάλασσα. Ἐλῆς ἤρεμοῦσαν πολὺ πειὸ μέσα. Βατόμουρα καὶ γλυκὸριζες

ἐκρούβαν τὸ νερὸ γλυκόπιτον ρυακιοῦ. Ἅγια ψυχὴ εἶχε χαράξει μονοπάτι στὸ λόφο. Ἀπὸ τὸν γυρτὸ δρόμο ἕνα πρωῖνὸ εἶδε τὸ ἔφηβο φίλο τῆς πρώτης του καλωσύνης. Ἀνέδωκε τὸ χέρι σὲ «Χαίρε», τὸ μάτι ἔλαμψε. Τὰ χεῖλη ψιθύρισαν θεομὲς λέξεις. Δὲν ἤθελε ν' ἀνέβῃ στὸ λόφο. Ἀποχαιρέτησε καὶ ξαναπῆρε τὸ δρόμο. Ἦταν δροσερὸ πρωῖ. Οἱ στάλες δὲν εἶχαν πέσει ἀπὸ τοὺς καρπούς.

Σὲ λίγο περνοῦσε ἀπὸ τὰ τελευταῖα χόματα ποῦ εἶχαν γνωρισθῆ βαθεῖα μὲ τὰ χέρια τῶν πειὸ παλιῶν δικῶν του.

Δὲν τοῦκαμε λύπη ποῦ ὁ πατέρας του δείχνοντας τὰ χαμένα, ἔκλαψε μὴ φορὰ ἀνόητα.

✱

Ρυθμὸν δὲν εἶχε. Ὅπου βρέθηκε, τυχαῖα. Κι' ὅπου στάθηκε, προσωρινά, ἄθελα, ἢ σύμπτωσης ἦταν τὸ πλοῖο του.

Πάθη καὶ στοχασμοὶ ἔμεναν τὶς περισσότερες, τὶς πειὸ καλές, τὶς ἀκριβότερες στιγμὲς ξένα στὴν πράξη τῆς ζωῆς του. Τὸ βαθὺ νόημα τοῦ ξέφευγε. Ὅταν ἔχρουνε τὴ θύρα του ἢ ζωὴ εἶχε πειὰ περῶση. Ἡ πράξις εἶχε συντελεσθῆ. Ὁ καιμὸς σβυσμένος περιμένε τώρα τὴν καινούργια εὐκαιρία.

Ὅμοια περνοῦν τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων.

Νὰ τὰ συγκρατήσῃ, νὰ δεθῆ μαζὴ τους, ἦταν ἀνήμερος. Πειὸ πολὺ νὰ τ' ἀφήσῃ. Ὡ! νὰ τ' ἀφήσῃ... Τοῦτο θὰ ἦταν μιὰ ἀρχὴ πίστεως. Ὁ λυτρωμὸς τοῦ χαμογελοῦσε.

Στὶς στιγμὲς αὐτῆς τῆς ἀγωνίας, ποῦ μελετοῦσε νὰ τ' ἀφήσῃ, ὄλ' αὐτὰ ποῦ θαρροῦσε κανεὶς πῶς ἦταν ξένα, ὁ θησαυρὸς κάποιου ἄλλου, ποῦ ποτὲ δὲν ἐγνώσθη ἢ φυγὴ του, ὄλ' αὐτὰ ποῦ δὲν τὰ ταίριαζε μέσα του, ποῦ δὲν ἤρχοντο συνειδητὰ ἀπὸ μέσα του, ὄλ' αὐτὰ ποῦ τοῦ ἐφαίνοντο τώρα ἔτσι σπυδαῖα, πολυπόθητα, λαμπρὰ καὶ θαναμαστά, ἔλεγε νὰ τ' ἀφήσῃ. Ἀλλὰ στὶς στιγμὲς αὐτῆς τῆς ἀγωνίας ἔσκαζε τὸ κλωνάρι κι' ἔβγαινε ἀνθός. Κι' ἔπαιρνε φῶς, καὶ ζοῦσε ὁ κόσμος ὅλο τὸ πρωῖ καὶ δὲν ἐρχόταν σκότος. Κι' ἦταν ὅλα ἦχος καὶ χρῶμα, ἀντιφέγγισμα φυγῆς, ποῦ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μάγεινε τὸ μάτι μὲ ὄνειρο. Μὲ πολυξήγητον ὄνειρο. Μιὰ φωνή. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἔλεγε :

— Ποῦ τ' ἀφήνεις; Ὅλα εἶσαι σὺ. Ἀπὸ τὸ πειὸ μικρὸ, δὲς, ἀρχίζεις. Ποῦ πᾶς; Στὸ πλάγι σου εἶναι ἕνας ἀνθρωπος ποῦ εἶνε ὁ κόσμος. Καὶ ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος. Δὲς τὸν ἀνθρωπον. Ἄφηνε τὸ βλέμμα σου ἀπὸ τὰ ἐνδόμυγά σου. Μὴ φεύγεις πρὶν δεῖς. Μπορεῖς νὰ ἰδῆς. Ὅλα ἔχουν καί τι ἀπὸ σένα καὶ εἶσαι γι' αὐτά. Ζῆσε μαζὴ τους.

Ἔτσι κατέβαινε στὴ θάλασσα. Φορτωμένος, πολυμέριμος. Ἀμίλητος. Αἰσθανόμενος πῶς μαζὴ του ταξίδευαν κι' ἄλλοι. Θυμότητα πῶς εἶχε φαντασθῆ παρόμοια. Ἀρχίζε πάλι. Μαζὴ του ὅλα ἔκαμαν νέαν ἀρχὴν. Ἡ νέα δοκιμασία, πάντα πικρότερη, ἴσως τοῦ φανερώωνε τέλος τὸν λόγον ποῦ ἀποζητοῦσε.

✱

Ἐνα πρωῖ ξύπνησε φαιδρός. Ζητοῦσε νὰ παίξῃ. Καὶ πῆγε στοὺς πτωχοὺς. Ἐκαμε μεγάλη συνάθροιση πτωχῶν κι' ἔφερε τοὺς ἀθλίους ὅλους στὸ ὑπαίθριον. Καὶ τοὺς εἶπε :

— Ἐδῶ θὰ περάσετε τὴ ζωὴ σας. Στὸν ἥλιο. Στὴ βροχή. Στὴν

ἀντάρα καὶ στή μακαριότητα. Ὅλα φανερὰ καὶ ξάστερα. Τὰ ράκη μας ὅλα θὰ τ' ἀπλώσθουμε στὸ φῶς. Ὡς ποῦ νὰ μείνωμεν γυμνοί. Καὶ μὲ τὴ θυσία τούτη θὰ εὐρωμεν τὴν λύσιν. Ἡ θεραπεία μας ἀρχίζει μὲ τὴν γυμνότητά μας. Ἐλάτε—ἔξω ἀπὸ τὶς κρύπτες. Μιά νέα πολιτεία στυλώνεται. Λίγη ὄμορφιά ὅποιος ἔχει θὰ γίνῃ ὁ ἀναγεννητὴς τοῦ ἑαυτοῦ του. Δὲν μᾶς μένει πειὰ δρόμος ἄλλος. Κάθε πτωχὸς γυμνὸς στὸν ἀέρα. Νὰ πῶς ἡ φύσι θὰ μᾶς ἐννοοῦσε. Κι' ἔτσι θὰ βροῖσασαμε καινούργιο αἶσθημα μέσα μας. Δὲν εἶναι πειὸ ἀσχημο νὰ ζοῦν οἱ φτωχοὶ στὰ σκότη καὶ νὰ διατηροῦν τὰ ράκη τους,

Θαορεῖς καὶ πιστεῦε. Ἔτσι προσπάθησε νὰ γίνῃ ἰδρυτὴς κάποιου μικροῦ κόσμου μ' ἓνα παιγνίδι.

Οἱ πτωχοὶ δὲν τὸν ἄκουσαν—διότι τὸν ἐνόησαν. Καὶ τὸν ἀφῆκαν στὸν κάμπο, γιὰ νὰ κατέβουν στὴν ἀκρογιαλιά.

Ἡ θάλασσα τὴ μέρα ἐκεῖνὴ δὲν ἔφερεν ἀπὸ τὴ μάχη τῆς τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ σῶμα ἐνὸς πεθαμένου. Κῦμα στὸ κῦμα, μὲ ἀσφάλεια ὁ πεθαμένος ἐφθασε στὴ γῆ. Οἱ πτωχοὶ ἐόρτασαν αὐτὸ τὸ πρῶτὸ μὲ τὴν τύχη, ποῦ ἔδινε τέτοιο παράξενο τέλος στὴ συνάνησί τους.

Τὸ παιγνίδι τοῦ ἀδερφοῦλη μας εἶχε πάρη μιὰ λυπημένη ἐντύπωσι. Μὰ μέσα στὴ λύπη του εἴσισε μιὰ γερὴ προσειδοποίησι.

✱

Ὅταν μιὰ φορὰ ἦταν μὲ γυναῖκα τῆς εἶπε :

— Μὴ δουλεύεις σὲ μένα. Δούλευε στὸν ἑαυτό σου. Πρόσφερε στὸν ἑαυτό σου, ὑπερησίας Κυρίου καὶ ὄχι Δούλου. Νὰ ὑπακούης. Δηλαδὴ νὰ ἐννοῆς διὰ νὰ ἦσαι ἀνθρώπος κύριος εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Νὰ ὑπακούης ὄχι διὰ νὰ ἦσαι σκλάβος ἄλλου μὰ κύριος ἑαυτοῦ. Νὰ ὑπακούης εἰς τὸν λόγον ποῦ εἶσαι σὺ ἡ ἴδια.

Ἡ γυναῖκα ἦταν λυπημένη ἀπὸ τὰ λόγια του.

— Μὴ μοῦ τὰ λές, γιὰ νὰ ἦμαι εὐτυχισμένη μαζὶ σου. Ἔτσι τὸ εἶχα φαντασθῆ. Μὴ μοῦ λές πῶς ἦταν δυστυχία ποῦ ἐγγώρισα σένα. Σὲ ποῖδὸν τὰ λές; Σὲ ποῖδὸν ἔτσι μιλεῖς; Ἄφησέ με νὰ σ' ἀγαπῶ. Εἶμαι ἡ γυναῖκα σου.

— Δὲν ἠμπορεῖς ν' ἀγαπᾷς παρὰ ὅ,τι γνωρίζεις, ὅ,τι ἐννοεῖς. Μὴ λές πῶς ἀγαπᾷς ὅ,τι δὲν νοιώθης φτωχοῦλα μου. Μὴ τὸ ψέμμα,...

— Εἶμαι ἡ γυναῖκα σου... Μὴ μοῦ τὰ λές...

Ἀκόμη τότε δὲν εἶχε προδοθῆ ὁ ἀδερφοῦλης ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Αὐτὸ συνέβη μολαταῦτα μιὰ φορὰ στὴ φυλακί. Κανεὶς δὲν ἤξευρε ποῖος ἦταν ὁ ἡμερος φυλακισμένος ποῦ ἀντίκρουζε τὴ γαλανὴ ρήγα τῆς λίμνης πέρα ἀπὸ τὴ φυλακί. Ὅλοι ἔλεγαν :

— Εἶνε ὁ ἀθῶος. Ἡ ἀδικία θὰ τὸν ἐγκαταλείψη κι' αὐτὴ σύντομα.

Μὰ ποῖος εἶν' ἀθῶος πειά; Ἡ γυναῖκα ἤξευρε τοῦτο καλλίτερα ἀπ' ὅ,τι τῶκουβε. Καὶ μιὰ μέρα ἐσύρθη ὡς τὴ φυλακί. Καὶ τοῦ εἶπε :

— Σ' ἀγαπῶ πάντα. Εἶσαι ὁ δικός μου. Μὴ τὸ ξεχνᾷς. Κι' ἂν πονῆς, πονεῖς γιὰ μέ. Ἐγὼ σοῦ φέρνω τὰ λουλούδια. Εἶνε τὰ λουλούδια μας. Κρῦψε με στὸν ἠρωϊσμό σου.

Ἔτσι ὅλοι ἐπίστεψαν πειὰ πῶς δὲν ἦταν ἀθῶος. Γιατὶ ποῖος δὲν ἤξευρε πῶς ἡ γυναῖκα ἦταν μιὰ κακὴ μοῖρα, ἡ ἴδια μοῖρα ποῦ τὸν ἐδίωκε; Ἦταν ἓνα κρῖμα φερμένο ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Τὸ κακὸ

τοῦτο πῆρε στήν εὐθύνη του ὁ ἀδερφοῦλης. Καί μέσα στήν ἀθωότητά του, προδωμένος ἀπό κείνη ποῦ ἔπραξε τὸ κακόν, ἔπαυσε νὰ εἶνε ὁ ἀθῶος.

Ἔτσι ἔμεινε φυλακισμένος.

Πολὺν ἀπὸ τότε καιρὸν ἤκουαν θρηῆνον ὀλόγυρα στὴ φυλακὴ ἀπὸ ἓναν ἴσκιο :

— Ἐγώ, ἐγώ τὸν πρόδωκα. Ἐγώ μὲ τὰ λουλούδια μου. Εἶμαι ἡ γυναῖκα του. Γιὰ μένα ὑποφέρει. Ἄν δὲν μὲ βλεπαν, κανεὶς δὲν θὰ πίστευε πῶς αὐτὸς ἤξερε τὸ δικό μου κοῦμα.

Ὅμως ἐκεῖνος ἦταν βυθισμένος εἰς τὸ κενὸν τῆς φυλακῆς του χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ δώσῃ ἐξήγησιν καμμίαν εἰς τίποτε, χωρὶς νὰ ἐρμηνεύῃ τὸ γ ι α τ ι τοῦ μαρτυρίου του.

Τὸ κενὸν τὸν ἐτύφλωνε ἀκόμη μιὰ φορὰ καὶ δὲν ἤξευρε ἂν ὅλ' αὐτὰ ἦσαν μικρὰ καὶ ἀνόητα ἢ ἂν ἦταν πράγματα μὲ νόημα καὶ εἶχαν σκοπὸν...

Μετὰ καιρὸν εἶπε :

— Ἐγὼ ἤμουν φυλακισμένος. Θέλω νὰ ἰδῶ τὶ ἦταν, τὶ ἐσήμαινεν αὐτό. Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδῶ στοὺς ἄλλους φυλακισμένους, στοὺς συντρόφους ποῦ ἀφῆκα, ὅταν μὲ ξανάδωκαν καὶ πάλι στήν πόλι.

Καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκρην, ποῦ μιὰ φορὰ περνοῦσε μόνος, ἔφθασε ξένος, ἀφιλος.

Οἱ παλῆοι σύντροφοί ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ. Ἀπὸ μακρὰν τὸ ἐμάντευσεν. Καὶ ἦταν σὲ βαθεῖα συγκίνησι. Ἦθελε νὰ μιλήσῃ, νὰ ἐρωτήσῃ, νὰ ἐννοήσῃ. Καὶ πέρασε μπρὸς ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῶν φυλακισμένων, χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃ, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ. Ἀκόμη μιὰ φορὰ δὲν εἶδε τίποτε. Τὸν εἶχε συνεπάρῃ ἡ πάχνη.

Ἐπροζώρησε ἕως ἓνα σημεῖο. Καὶ γύρισε. Ἀνίδεος, ἀνύποτος, ψυχρὸς, λησμονημένος, βιαστικὸς καὶ ἀλλόκοτος.

Μάταια οἱ σύντροφοὶ τὸν κύτταζαν, μάταια ἀναζητοῦσαν ἓνα χέρι ποῦ νὰ διέγραφε στὸν ἀέρα τὸ «χαῖρε» του. Τὸ βλέμμα των ἔμεινε λυπημένο καὶ ἀνικανοποίητο.

Ἦταν μολαταῦτα μιὰ κρίσιμη στιγμή. Ὅλα ἦσαν πίσω ἀπὸ τὸ μικρὸ χαρμόσυνο νέφος ἔτοιμα ν' ἀπλώσουν εὐτυχισμένα νησιὰ τοῦ ἀπειροῦ. Κι' ἔμειναν ἐκεῖ. Τὸ νέφος ἔγινεν Ἄδης. Κι' ὅλα ἐπνίγηκαν. Ποιὸς ξέρει...

Οἱ παλῆοι σύντροφοὶ πέρασαν κι' ἄλλα πικρὰ δειλινά. Κι' ἄλλοι χαιρετισμοὶ πέρασαν ἀρηνητικοί. Κι' ἄλλα χέρια, κι' ἄλλα μάτια ἔκοψαν τὸ φῶς. Πάντα ἦταν μιὰ βαθεῖα λύπη.

Ἦταν μιὰ καινούργια ἀγωνία τὸ δειλινὸ κεῖνο γιὰ τὸν ἀδερφοῦλη. Δὲν εἶχε ἰδῆ τίποτε. Ἡ καρδιά του ἀκόμη μιὰ φορὰ εἶχε κλείσει. Ἐννοιωθεν ἀκόμα τὴν ἔρημο, ποῦ στὰ πλάτη της μάταια, ἀνεξήγητος ἀπὸ τὸν Νεμρῶδ, διέβαινεν ὁ πόνος.

Ἦλπισεν εἰς τὸν πόλεμον.

.

Τότε γιά πρώτη φορά προησιάνθη ὅτι ἡ σπάνια ὥρα ἤρχετο.
“Ὅτι θά ἔκλαιεν.

Εἶχε φθάσει στό ἔσχατον ὄριον τῆς ἀναζητήσεως. Εἰς τήν χονδροειδῆ κωμωδίαν ἤρχισε νά εὐρίσκη πειά.

Καί ἐπέστρεψεν ἀπό τόν πόλεμον τῆς χάρας του σοφώτερος. Ἡ ἀναζητήσις του εἶχε παύσει. Ἀνεγνώριζε ὀριστικά στήν ἐπιστροφή του πῶς του εἶχαν διαφύγει ὅλα. “Ὅτι δέν ἐνθυμεῖτο κἀν τίποτε. Μάταιο ἦταν καί νά θυμηθῆ τόρα πειά. Εἶχε περάσει ἡ στιγμή ποῦ ἡ ἐνθύμησις βοηθεῖ τήν βαθύτερην ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς. Αἰσθανόταν πῶς δέν εἶχε ζήσει ὅσον ἔπρεπε. “Ὅταν ἔπρεπε. Ἡ πικρή του σοφία δέν ἦταν παρὰ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ μηδέν ποῦ τύλιγε τὰ τριάντα χρόνια.

Καί προησιάνθη ἔτσι τόν ἐρχομό τοῦ θρήνου του.

Ἦξευρε ποῦ ἐπέστρεφε. Ποῖος ἐπέστρεφε.

Ἦταν ὁ ἴδιος τὸ σῶμα τοῦ πνιγμένου ποῦ ἀπό μακρὰν κάποτε ἔφερεν ἡ θάλασσα κυματιστά στήν ἀκρογιαλιά. Καί εἶπε:

— Οἱ πτωχοὶ ἄς συρθοῦν τόρα στίς κρύπτες των μετὰ ῥάκη των καί τόν οἶκτον τους. Ἄς ἀφήσουν ἔρημα τ’ ἀφροστεφάνωτα, ἐράσιμα σύνορα τῶν δύο στοιχείων κι’ ἄς ἀφήσουν στή σεβάσιμα μοναξιά τόν πνιγμένον, ἀνάμεσα στά φύκια καί στά κοχύλια. Ἄσκοπα δέν ἐπέστρεφε στήν παλιὰ γῆ.

Αὐτός ὁ πνιγμένος ἀναθυμούμενος τὸ παραμῦθι του θά κλάψῃ. Καί πρέπει στή μυσταγωγία του τούτη, νά εἶναι ἱερὸς καί μόνος.

—*

Ἄφοῦ ἔκλαψεν ὁ ἀδερφοῦλης μας ἐσκέφθη:

— Κάτι ὑπῆρχε σ’ ὅλα ποῦ ἐπέρασα, ποῦ ἤμουν ὁ ἴδιος ἐγὼ αὐτοαπαραιτήρητος. Νά σταθῶ δέν μπορῶ. Νά προχωρήσω οὔτε. Καί δέν εἶναι πλέον ὀδυνηρὸ νά προχωροῦν οἱ τυφλοὶ. Θά ξαναγυρίσω. Τὰ τριάντα χρόνια θά τὰ ξαναπεράσω. Θ’ ἀρχίσω πάλι. Καί θά κάμω ἔτσι μιὰ ἀρχή, χωρὶς τέλος. “Ὅλοι ὅσοι ἐπῆραν τὸν κόσμον σάν μιὰ φανταστικὴ Βενετιά καί χάθησαν ἀναζητῶντας τὴν σὲ ὄρες ποῦ δέν ζεῖ, στήν ἐπάνοδό μου θ’ ἀναγνωρίσουν καλὴν διάθεσιν καί ἀρχὴν ἐπανορθώσεως.

Θά ζήσω ὅ,τι ἐπέρασα. Θά ξαναπεράσω ὅ,τι δέν εἶδα. Θά ξαναχαιρετήσω ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο τὸν ἐφηβο φίλο τῆς πρώτης μου καλωσύνης... Θά ξαναζήσω τὸν πατέρα μου, θά ξαναγυρίσω σὸ σπῆτι καί θά γνωρίσω τόρα ὅ,τι ἦταν μιὰ φορὰ ἐλπίδα καί γνωριμία.

Καί ἴσως τότε τὰ ξαναποῦμε.

Εἶναι ὁ γυρισμὸς ὅ,τι ἀπόμεινε σ’ ἓνα καταραμένο, ποῦ ὅταν ἦταν τριάντα χρόνια εἶδε πῶς δέν εἶχε ζήσει τίποτε καί ἔκλαψεν ἄπελα γι’ αὐτό!...»

—*

Ἔτσι ἐστράφη στά περασμένα του ὁ ἀδερφοῦλης γιά μιὰ καινούργια πρωτοφανέρωτη ζωὴ, καί κανεὶς δέν ἤξευρε νά πῆ ἂν ἦταν τοῦτο μιὰ πραγματικότητα μέσα του ἢ μόνο μιὰ νέα φαντασία—ἓνα καινούργιο ταξίδι στήν παλιὰ του φανταστικὴ πολιτεία τῶν καναλιῶν.